

Datum:

2025-12-11

Diarienummer:

MN-2025-10323

Yttrande om goda möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2024:29) och fler möjligheter till ökat välbefinnande (SOU 2025:96)

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Yttrande

I remissen föreslås bland annat att en ventil införs i miljöbalken som möjliggör att angelägna allmänna intressen vägs mot varandra, bland annat utifrån en samlad samhällsekonomisk bedömning.

Miljönämnden anser att en sådan ventil framför allt kan vara motiverad för att väga olika allmänna intressen, såsom kollektivtrafik, energiförsörjning och infrastruktur, mot varandra i stora projekt som är av avsevärd samhällsbetydelse. Enligt miljönämndens mening bör ventilen endast vara aktuell att tillämpa i undantagsfall, eftersom en mer generell tillämpning kan ha negativa konsekvenser på bland annat tillståndprocessernas omfattning och tidsåtgång. Exempel som Öresundsbron visar dessutom att det är möjligt att förena stora samhällsnyttiga projekt med högt ställda krav på miljönytta.

Miljöbalkens grundläggande syfte är att skydda miljön och främja en hållbar utveckling. En ventil i miljöbalken riskerar att medföra att miljöskyddet försvagas i betydande utsträckning genom att kortsiktiga ekonomiska eller politiska intressen kan prioriteras över långsiktiga miljöintressen. Miljönämnden anser därför att förslaget potentiella negativa konsekvenser på miljön och för miljöskyddet behöver utredas och analyseras närmare.

Att fastställa vad som ska anses utgöra ett angeläget allmänt intresse kan vara problematiskt. Om regeringen väljer att gå vidare med förslaget efterfrågar miljönämnden närmare utredning kring förutsättningarna för att något ska anses vara ett angeläget allmänt intresse i det fortsatta lagstiftningsarbetet, liksom tydliga kriterier för bedömningen.

Vidare ser miljönämnden en risk att införandet av en ventil kan leda till att det redan mycket omfattande bedömningsunderlaget i tillståndsärendena utökas. Likaså att det tillkommer rättsliga prövningar som ytterligare försvårar och förlänger tillståndprocesserna. Bedömningen av vad som kan anses utgöra ett

angeläget allmänt intresse kan dessutom variera, vilket ökar risken för skönsmässiga beslut. Detta kan skapa osäkerhet kring vad som gäller vid avvägningar mellan olika intressen och leda till minskad förutsägbarhet och rättssäkerhet.

I remissen föreslås även att ändringstillstånd, i stället för en fullständig tillståndsprövning, ska göras till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter. Enligt miljönämndens uppfattning är det idag otydligt var gränsen mellan tillståndsplikt och anmälningsplikt går. Dessutom är det svårt att få ändringar av verksamheter prövade som ändringstillstånd. Genom att göra ändringstillstånd till huvudregel vid ändring av befintliga verksamheter skulle hanteringen av prövningarna både tydliggöras och förenklas.

För att ytterligare underlätta hanteringen av prövningar och tillsyn bör det också tydliggöras var gränserna mellan anmälningsplikt, tillståndsplikt och tillsyn går. Vidare bör det, i likhet med kommissionens bedömning, vara möjligt att hantera fler ändringar av verksamheter genom en anmälan i stället för prövning. Det bör även övervägas om fler krav kan kontrolleras inom ramen för tillsynen i stället för att hanteras i tillståndsprövningen för att skapa bättre förutsättningar för snabbare tillståndprocesser. För att säkerställa att förslagen får önskad effekt bör kommunerna ges full tackning för de ökade kostnaderna som förslagen skulle kunna medföra.

Ordförande

Sofia Hedén